

Holtomig áldalak

Időpont: Nagyszombat, 1964. március 28. [Helyszín: Győr–Nádorváros]

Alapige: Jel. 5:11-14.

És látám, és hallám a királyiszék, a lelkes állatok, és a Vének körül sok angyalnak szavát; és az ő számuk tízezerszer tízezer és ezerszer ezer vala; Nagy szóval ezt mondván: Méltó a megöletett Bárány, hogy vegyen erőt és gazdagságot és bölcseséget és hatalmasságot és tisztességet és dicsőséget és áldást. Sőt hallám, hogy minden teremtetett állat, a mely van a mennyben és a földön, és a föld alatt és a tengerben, és minden, a mi ezekben van, ezt mondja vala: A királyiszékben ülőnek és a Báránynak áldás és tisztesség és dicsőség és hatalom örökkön örökké. És a négy lelkes állat monda: Ámen. És a huszonnégy Vén leborult és imádá az örökkön örökké élő.

Ezen a nagyhéten a 181. számú böjti éneknek egyes verseit vettük elő, s azokkal a gondolatokkal foglalkoztunk, melyek ennek az ének szerzőjének szívét annak idején eltöltötte, mikor Jézus szenvedéséről elmélkedett. Ennek az éneknek utolsó verse áll előttünk, hadd olvassam fel előttetek: "Oh add, hogy keresztemet békével viseljem, engedelmisségedet örömmel kövessem. Szerelmedért szerelmet Néked én adhassak, buzgó hittel Tégedet holtomig áldjalak."

1./ Elmélkedésünk címe ennek az éneknek utolsó sora: holtomig áldjalak.

Az ige pedig, amit felolvastam a Jelenések könyvéből a hálaének. Most ne az foglalja le gondolatunkat, hogy ez egy világ-hálának éneke, elégedjünk meg azzal, hogy ez a hálaének hatalmasan zengő, diadalmas hálaének, és az az ének, aminek 6. versét fogjuk majd énekelni, az szintén a hála éneke. Persze nem olyan, mint ez a mennyei, vagy világ-hálaadás, amelyben csak az angyalok száma tízezerszer tízezer, de benne van mindazok éneke, akik nem tartoznak a mennyei kórusba, akik a földön és föld alatt szerteszét a világon vannak. Ebben az énekben csak egy ember vagy gyülekezet éneklí a hála énekét, de az egyik éppen úgy hálaének, mint a másik. Mi igen sokszor úgy tekintünk a hálaadásra, mint valami plusz produktumra, az emberi lélek képességére. Azonban nem szabad elfelejtenünk, hogy a hála nem valami emberi jótétemény az adakozó Isten felé, hanem olyan valami, amit Isten joggal elvár tőlünk. Ez furcsán megfogalmazott gondolat. Hiszen Isten cselekedeteit abban csodáljuk olyan nagyon, hogy Ő esőt ad mind a jóknak, mind a gonoszok földjére. Tehát emberi magatartásunktól függetlenül érezteti velünk szeretetét, pedig ez nem változtat azon a tényen, hogy az írás arról beszél, hogy Isten elvárja tőlünk a hálát.

Csak egyetlenegy történetre szeretném felhívni figyelmeteket. Mindnyájan ismerjük a tíz bélpoklos történetét. Tíz szomorú sorsú ember mindentől és mindenkitől elszakítva kényszerülnek élni addig, míg egyszer majd elevenen meg nem rothadnak. Ez a tíz bélpoklos már hallott Jézusról, milyen csodálatos hatalma van, s egyszer találkoznak Jézussal, s akkor a bélpoklosok jellegzetes, rekedt hangján kiáltoznak felé, mert a törvény szerint nem volt szabad emberekhez közeledniök: Jézus, Istennek Fia, könyörülj rajtunk! Jézus könyörül is rajtuk, s azt mondja nekik: menjetek el Jeruzsálembe, mutassátok meg magatokat a papoknak! A törvény előírása az volt, ha bekövetkezett az az igen ritka eset, hogy a bélpoklos meggyógyult, megérezte magán, hogy a sebek lehullanak róla, megtisztult, akkor menjen el Jeruzsálembe, a templomba, a papokhoz, akkor ők egészségi szolgálatot is végeztek. Egy hétig tartó zár alatt tartották őket a templomnak erre kijelölt tornácában. Ha ezalatt az egy hét alatt nem ütközött ki rajtuk a bélpoklosság, bizonyítványt kaptak arról, hogy meggyógyultak, és ezzel a drága kincssel mehettek haza. A tíz bélpoklos útközben, amíg Jeruzsálembe mentek, meggyógyult. Nem abban a pillanatban gyógyultak meg, mikor Jézus szóba állt velük, hanem útközben. Kilométereiket mentek Jeruzsálem felé, s akkor észrevétlenül, napról-napra, csodálatosan vették észre, hogy gyógyulnak. Minél közelebb érnek Jeruzsálemhez, ahova az Úr parancsa küldi őket, annál jobban tisztul testük poklossága s múlik róluk a betegség, s mire Jeruzsálembe értek, meggyógyultak. Boldogan mennek a papokhoz, letöltik az egyheti zárt időt, aztán megkapták a bizonyítványt és mentek haza. A tíz bélpoklos közül csak egyetlenegy ember érzi kötelességének, hogy visszamenjen Jézushoz. Nem haza, hanem Hozzá menjen, megkeresse és leboruljon Előtte és hálát adjon. Lehet, a többiek is gondoltak erre, de úgy gondolták, először megviszik az örömhírt övéiknek, s mikor kiörvendezték már magukat, azután mennek el Jézushoz, hogy megköszönjék Neki a gyógyítást. Indokolni is tudják ezt az álláspontjukat. Azt gondolhatták: hát mit is csinált tulajdonképpen velünk?... Hozzánk sem nyúlt, egy gyógyító mondatot nem mondott, csak elküldött bennünket Jeruzsálembe, a papokhoz – azt is a törvény írja elő –, és egyszerre feledésbe borult minden nyomorúság, amely valamikor őket elűzte hazulról. Elfelejtették, hogy halálra ítélt emberek voltak. Csak egy samaritanus, egy megvetett ember ment vissza Jézushoz. Nem tudjuk, volt-e családja, de minden bizonnyal voltak olyanok, akik szívéhez közel állottak, de nem feléjük vitt először útja, hanem elment előbb Jézushoz, s elmondta hálaimádságát. Jézus örült, hogy egy ember nem felejtette el, hogy mit cselekedett vele, de válaszában volt egy keserű mondat: hát nem tízen tisztultak meg, a kilence pedig hol vagon? ... /Luk. 17:17-18./ Csak egy és az is samaritanus?

Mi ebből csak egyetlenegy vonást emeljünk ki, azt, hogy a hálát elvárja Jézus Krisztus. Nem azért, mintha szüksége volna a hálaadás mondataira, Neki nincs szüksége rá, de nekünk

van rá szükségünk, és ezért tart rá igényt és ezért követeli meg ezt a hálát. A hála ritka madár, fehér holló. Akinek kisgyermek volt, tudja, milyen nehéz volt megtanítani a gyermeket arra, hogy amit adnak, azt meg kell köszönni. Ezt az egy szót tudja legnehezebben megtanulni a gyermek: köszönöm. Nem azért, mintha nem örülne annak, amit kapott, aki szemből és arcból tud olvasni, látja, hogy a gyermeknek csillog a szeme, mosolyog a szája, örül annak, amit kapott, de hogy azt mondja, köszönöm, arra előbb figyelmeztetni kell, nem gondol arra, hogy ez neki kötelessége.

Így van ez nálunk felnőtteknél is. Még ha már meg is tanultuk illendőségből a köszönöm szót ember és Isten felé, ha az a kérdés, mennyi e mögött a szívbeli, igaz tartalmú érzés, akkor azt kell mondani, hogy nagyon szomorú, hogy a mi életünkben is a tartós hála nagyon ritka. Esetleg van hála szívünkben és ajkunkon, de aztán elpárolog.

Ennek van azonban nemcsak mentsége, hanem magyarázata is. A hálának ugyanis egy sereg ellensége van. Hányan vannak, mi magunk is beleesünk abba a tévedésbe, hogy azt gondoljuk, Istennek kötelessége, hogy szeressen minket. Isten azért Isten, hogy gondviselője legyen a világnak és tenyerén hordozzon minket, óvjon meg minket minden ránk leselkedő veszedelmektől. Ez a dolga. Ha Isten, az a kötelessége, hogy kegyelmet gyakoroljon és a világra gondot viseljen, azért Isten.

Aki így gondolkodik, az egyszer rájön arra, hogy ez a gondolat megöli a hálát.

A másik ellensége bennünk a hálának az a gondolat is, hogy nekem jogom van Isten szeretetére. Lényegileg ugyanaz a gondolat, amit most mondtam, csak a fogalmazása más. Ha ugyanis más oldalról nézzük ugyanezt a kérdést, egy új ellenség jelentkezik e gondolat képében a hálával szemben szívünkben, az, hogy Isten jó, szent, Isten gondviselő, kegyelmes, s mindehhez nekem jogom van. Utóvégre Ő az én Atyám, s én gyermeke vagyok! Nem én akartam erre a világra jönni, Ő teremtett engem, s ha az Ő Lelke hívott életre, akkor Neki kötelességei vannak élettemmel kapcsolatban, nekem meg jogaim vannak!

Nem mindenki fogalmazza meg ilyen keményen ezt a gondolatot, de sokunk szívében ott van valahányszor negatív fogalmazzuk meg a gondolatot, s úgy mondjuk – nem azt, hogy megérdemeljük, ezt ritkán mondjuk illendőségből és alázatoskodásképpen, – de ha Isten nem a mi véleményünk szerint mutatja meg szeretetét, mikor keményen szól hozzánk, ostor van kezében, és vele végigvág rajtunk, mikor elveszi egészségünket, s Jób sorsára juttat, felmerül a kérdés: hát mivel érdemeltem ezt én Tőle? ... E gondolat mögött a hála ősellensége húzódik, amit az előbb úgy fogalmaztam meg: nekem jogom van Isten jótéteményére, miért hálálkodom hát Neki?...

Harmadik ellensége a hálának az időbeli távolság. Ki nem figyelte meg életében: kaptam valamit, aminek a megajándékozottság pillanatában igen örültem, olyan boldognak éreztem magamat megajándékozottságom tudatában, nemcsak azért, mert az ajándék értékes volt, de éreztem az ajándék mögött az ajándékozó szívének szeretetét is. Aztán észre sem vettem, napok után hogyan szürkül bennem a hálaérzés. Amiért tegnap még ujjongva magasztaltam az ajándékozót, ma már kevésbé érzem olyan nagynak, holnap még kevésbé, holnapután meg egészen természetesnek fogom tartani, hogy a dolgok úgy történtek és az események úgy alakultak. Az időbeli távolság elszürkíti a hálát. Valahogy úgy van, ha az ember hozzászokik, nem látja olyan rendkívüli nagy eseménynek, és ez a látás elpusztítja bennem a hálának szívbeli megmozdulását. S ha ilyenkor engem valaki figyelmeztet erre, talán elég merészen így felelek: nem értem, nincs nekem ezért miért hálát adnom!

Testvéreim, ha Isten egyszer elvonná tőlünk azt, amit elfelejtünk megköszönni, amiért nem érzünk hálát szívünkben, akkor látnánk meg, mi mindent kaptunk Tőle, mennyire megajándékozottak vagyunk mi Isten részéről.

A hálának ellensége az is, hogy nálunk nincsen meg állandóan a túlvilág perspektívája. Megpróbálom ezt egyszerűbben kifejezni. Ahhoz, hogy lássuk Isten irántunk való jótéteményeit, nem ajándékainak földi vonatkozásait, kellemes hatásait, vagy egyéb más áldásait kellene elsősorban figyelembe vennünk, hanem hogy az örökkévalóság távlatában tudjuk látni ajándékait. Mert Isten ajándékait igen sokszor rangrejtetten adja, s csak később látjuk meg. Először azt gondoljuk, nem is ajándék, csak később világosodik meg: én azt gondoltam, Isten megvert, most látom, hogy Isten megáldott. Ő néha szeretetből büntet, és büntetése is hálára kell, hogy indítson bennünket.

Azonban nem az az elsőrangú feladatunk, hogy a hálaadásról, annak akadályairól és ellenségeiről elmélkedjünk, hanem az, hogy a hála időtartamát vegyük szemügyre. A 181. ének utolsó sora így szól: Holtomig áldjalak! Az ige pedig még ezen is túlmegy. Nem elégszik meg azzal, hogy holtunkig áldjuk Istent, hanem azt akarja, hogy holtunkon túl is zengjük a hálát Neki. A kettő, az ének és az ige így egészíti ki egymást. Aki holtig nem áldja Istent és a hálaéneket elhagyja halálon túlra, az a halálon túl sem fogja dicsérni Istent. Sőt, módja, alkalma sem lesz rá. Aki ott fenn, abban a szent mennyei karban énekelni fogja talán a maga rekedt, egyszerű hangján a hála himnuszát, annak szíve már holta előtt tele van a hála nemes érzéseivel és himnuszával. Nem jelenthet a halál ugyanis ilyen megszakítást, hogy halálon túl áldani fogom, de halálom előtt nem törődöm ezzel, és csak halálon túl kezdem magasztalni az Ő szent

nevét. Ez azt jelenti, mindig áldani kell Istent. Bizonytal vannak itt közöttetek, akik ismerik a zsoltár versét: dicséreted mindig ajkamon van! Mindig, kivétel nélkül mindig!

Pál a filippi levelében szintén ír erről a kérdéstről. Nem a hála szavát használja ugyan, hanem az örömet, de hiszen a hála gyümölcse és megnyilatkozási formája az örömmek. Pál azt írja: örüljétek az Úrban mindenkor, ismét mondom, örüljétek! Tehát mindenkor, halálon innen, halálon túl, a keresztyén ember életének lényege a hálaének.

Hálaéneket azonban csak az tud zengeni, akinek szíve tele van ezzel a hálával. Ez énekelget már e földön a halálon innen is és ez jut teljességre a halálon túl a mennyei énekkar hallelujájában.

Elgondolkoztatok-e már azon, hogy a mennyben az angyalok, akik mindent látnak, tudnak, és a földi életből kiemelt vének, akiknek szeme megnyílt, mikor elkezdik magasztalni Istent, nem így beszélnek: köszönjük, hogy minket megteremtettél, életet adtál, szülőket, boldog családi kört, oltalmazó angyalt, aki vezetett minket és megőrzött veszedelmes utakon. Köszönjük a mindennapi kenyeret, öltözetet, mellyel betakartuk meztelenségünk rútságát, a munkahelyet, ahol dolgozhatunk, s lehetne ezt folytatni a végtelenségig. Azok, akik a Jelenések könyve 5. fejezetében zengik Isten és a Bárány dicséretét, azok nem hálásak mindezért? Dehogynem, hálásak ők ezért is, hisz ilyeneken tanulták ők meg a hála énekét, de egyszer rájöttek arra, hogy Istennek nem ez a legnagyobb jótéteménye. Ha Isten egyszer úgy látná jónak – hisz Ő Isten és másképp lát, mint mi –, hogy az előbb felsoroltakat, amit Istennek meg kell köszönni, azt mind elvegye tőlünk, azonban mienk maradna a váltság kegyelme, akkor sem szabad s nem lehet panaszkodni, sirámokat sírni Isten felé, csak énekelni Neki a Bárány énekét. A Bárány énekének egy központi tartalma van, s ez az: Jézus Krisztus, mint áldozati bárány magára vette bűneinket és elvégezte érettünk és helyettünk a váltság helyettes elégtételeképpen azt, amit mi érdemeltünk volna büntetesképpen.

Itt meg kell most állnunk és megkérdeznünk magunkat, – én csak a magam nevében beszélhetek erről, s nekem meg kell vallanom: én nagyon szégyelltem már magam, hogy mikor Isten egy anyagi nehézséget megoldott életemben, vagy betegségből felgyógyított, vagy egyéb földi örömet szerzett nekem, én azért sokkal ujjongóbb hálaéneket tudtam énekelni, mint azért, amit a nagypénteki kereszten adott. Szégyenkeztem emiatt, mert az, hogy nekem meglegyen egészségem, munkám, s mindaz, ami életemben boldogságot nyújthat, az Istennek nem kerül többbe, mint egyetlen teremtető szavába, de az, hogy az én bűneim megbocsáttassanak, az abba került, hogy egyszülött Fiát, az egyetlenegyét, mert nem volt több, kellett halálra adni. Nem az

angyalok közül egy kiválasztott végezte el a váltságot, a Bárány Jézus Krisztus lett, és ez az ige s majd az énekvers is, amit énekelni fogunk, azt szeretné, hogy szívünk ezért, a megöletett Bárányban kijelentett nagy kegyelméért legyen tele hálaival Isten felé. A hála alapja tehát a kegyelem. Nemcsak adományait adta Isten, hanem önmagát adta oda a kereszten értünk.

Felfogad-e ezt már valamikor? ... Felfogad-e annyira, hogy érezted, egy örökélet sem lesz elég zengeni ezért az egyért az Isten nevének dicséretét?...

2./ Az ismétlődő kegyelem.

Igaz, hogy ez a kegyelem egyszer és mindenkorra szóló kegyelem, mégis azt kell mondanunk, hogy nekünk meg kell tanulnunk az angyalok hálaénekével együtt a hálaéneket azért is, hogy Istennek ez a kegyelme ismétlődő kegyelem. Az is nagy dolog lenne, ha életünkben egyszer Isten Szentlelke meggyőzne minket bűneinkről úgy, hogy a publikánussal [vámszedővel] együtt, mellünket verve, lehajtott fejjel mondanánk imánkban: Isten, légy irgalmas nekem, bűnösnek!... s akkor lehajolna Isten hozzánk, s felemelne a porból, kegyelmében részesítene, és mint tékozló gyermekeit, visszafogadna az atyai házba. Ha ez életünkben csak egyetlenegyszer történt volna is meg, akkor is elég lenne oknak arra, hogy mi folyton zengjük érte Isten dicséretét.

A bibliai példázat és az élet tanúsága szerint azonban a kegyelmet kapott ember nagyon feledékeny. Hogy Isten ébren tartsa mibennünk az egyszer elnyert kegyelem tudatát és annak elkötelező voltát újra és újra emlékezetünkbe idézi azt a példázatbeli tízezer talentumot, melyet elengedett nekünk. Nekünk azonban nem csupán arra van szükségünk, hogy Isten emlékeztessen minket az egyszer nyert, de általunk elfelejtett kegyelemre, hanem arra is szükségünk van, hogy újra és újra megbocsásson minekünk. Ez az ismétlődő kegyelem az, ami nélkül feltétlenül elpusztulunk, mert meghalunk bűneinkben. Áldassék Isten, hogy Ő ezt az ismétlődő kegyelmet is megadta és megadja nekünk.

Most nem beszélünk arról, hogy Isten bűnbocsánatának is megvan a határa, s egyszer elérkezik a megkeménykedés állapota, mert többé nincs bocsánat, – most csak azt lássuk meg, hogy milyen nagy dolog az, hogy én ugyan ismétlődő bűnös vagyok, de Isten ismétlődően kegyelmes valaki. Minél többször jövünk Isten elé vallani bűneinket, annál jobban szégyelljük magunkat. Élő, éber, Isten igéjén megélesített lelkiismerettel egyre jobban tudunk csodálkozni azon, hogy még mindig van számunkra bocsánat.

Én azt hiszem, testvéreim, hogy amikor Péter a nagy tagadás után keservesen sírva elhagyta a főpap udvarát, számára is az volt a nagy kérdés: van-e még számomra bocsánat? ... És Isten azt mondta néki: Van! Ezért tudott megmaradni, és ezért lett az, aki! Júdásnak pedig,

mikor felébredt lelkiismerete, a gonosz lélek azt mondta: nincs többé bocsánat számodra! – és ő elment és kétségbeesésében felakasztotta magát.

Én nem tudom, testvérem, látod-e ezt? S nemcsak tudod, de életedben tapasztaltad-e, hogy milyen nagy dolog az, hogy reggelről-reggelre megújul az Ő hűsége és nekem estéről-estére mindig csak magasztalni lehet az Urat, hogy ma is kegyelmes volt hozzám. Hogy ez az ismétlődő kegyelem ilyen nagy dolog, azt Péter apostol nemcsak ott tanulta meg a főpap udvarának kerítésén kívül, hanem hamarabb is. Az evangéliumok elmondják, hogy ez a hirtelenharagú ember egyszer odament Jézushoz és egy őszinte pillanatában elmondta Neki életének egyik legnehezebb kérdését. Nem tudjuk, ki volt az, aki megbántotta, de annyit már megtanult Jézustól, hogy meg kell bocsátani. Megbocsátott egyszer, kétszer, háromszor, de az ember újra csak gonosszal fizetett az ő bocsánatot nyújtó kegyelméért. Aztán elérkezett a hetedik ellene elkövetett bűnhöz. Péter úgy érezte, ő elment a határig, amelyen túl többet sem ember, sem Isten nem várhat tőle, joga van már azt mondani, hetedszer már nem bocsátok meg. De nem volt nyugodt lelkiismerete, s odament Jézushoz és megkérdezte: Uram, hányszor kell nekem az ellenem vétkezőnek megbocsátani, még hétszer is? Jézus ránézett szelíd tekintetével és csak annyit mondott neki: Péter, nemcsak hétszer, hanem hetvenhétszer is! Nyilvánvaló, hogy itt nem számot akart neki mondani, azt, hogy hetvennyolcadszor már nem vagy köteles megbocsátani, hanem azt akarta mondani, hogy az igazi kegyelem, ismétlődő kegyelem. Ebbe nem szabad beleunni és belefáradni. Látod, ilyen a mi Urunk Jézusunk kegyelme. Hát hogyan kellene magasztalni örökké ezt a kegyelmet!

Még egy oldala van a kérdésnek, melyről egyet-mást el kell mondani. A keresztyén hála alapja a kegyelem, ez volt az első tétel. A másik az, hogy Isten kegyelme ismétlődő kegyelem, a harmadik pedig:

3./ Minden kegyelem!

Minden! Kivételem nélkül minden kegyelem, ami történik veled! Minden kegyelem, még akkor is, ha nem látod annak. Még akkor is, ha úgy látod, hogy az nem kegyelem, hanem büntetés, mert a büntetés is lehet kegyelem. "Azt bünteti, kit szeret, másképp ő nem is tehet!" – így énekeljük. Ha az ember végére megy ennek a gondolatnak, kénytelen vallani: jaj nekem, ha Isten már nem büntet engem. Istennek ugyanis kétféle büntetése van. Van egy nevelő büntetése és van egy büntető igazságszolgáltatása. A nevelő büntetésben a büntetés nincs arányban, legalábbis nincs egyenes arányban az általam elkövetett bűnnel. Ez csak figyelmeztetés Isten részéről. Az igazságot szolgáló büntetés pedig egyenes arányban álló következménye az én bűnömnek, s ez a kárhozat.

Testvérem! Tudod-e azt, hogy Isten Krisztusra vetette a marasztaló ítéletünket és a mi vállunkra nem tett mást, mint csak az úgynevezett pedagógiai büntetést, amivel nevelni akar bennünket? Oh, ha az ember ezt úgy alaposan végiggondolná, megértené azt, hogy nekünk is be kell kapcsolódnunk már itt e földön abba az énekkarba, mely mindenért hálát ad Istennek, mert mindent kegyelemnek lát. Tehát holtomig áldom Istent a kegyelméért és holtom után is zengem majd a Bárány énekét, amit itt csak tanulgattam.

Aki ezeket a dolgokat komolyan veszi, az előbb-utóbb rájön arra, amire Bodelschwingh Frigyes, a német belmisszió nagy embere rájött, s amit az intézetében gondozott kórházi betegeknek újra és újra elmondott: "ha mindent megköszönünk Istennek, amit kegyelemképpen kapunk Tőle, akkor soha sem maradna időnk a panaszkodásra. Mindennap legalább egy panasszal kevesebb, s legalább egy hálaadással több" – ez a keresztyén ember jelszava!

Németországban nem is olyan nagyon régen elmérgesedett vita folyt az egyházban az éneklésről. Az ifjúságnak nem tetszettek a mi koráljaink. Mi nem a jazz muzsikán nevelkedtünk, s ezért idegen számunkra a jazz hangszerelés harmóniátlan harmóniája, ők pedig nemcsak az új divatnak hódolnak, mikor a jazz muzsikáért lelkesednek, hanem abban találják meg összekevert lelkiviláguk legmegfelelőbb kifejezési formáját. Nekik már ósdi és idegen Bach zenéje, meg a mi régi koráljaink. Mi nem kárpáljuk őket érte, de nem tudunk benne gyönyörködni. Nekünk nem tetszik ez az összhangtalan összhang, számunkra idegen.

Nagyon érdekes, hogy ebben nem csak mi gondolkodunk így. Egy nemzetközi gyűlés alkalmával az istentiszteleten jazz zenére keresztyén lelki énekeket énekeltettek, s arra meghívták a világgyűlésen résztvevő afrikai négereket is, s ők voltak legjobban felháborodva rajta. Hogy azonban ebben a kérdésben dülőre jussanak, az egyház vezetősége pályázatot hirdetett olyan keresztyén énekekre, mely dallamában és hangszerelésében jazz, de mégis templomi ének. Voltak olyan költők és zeneszerzők, akiket fel is szólítottak, hogy pályázzanak. Most felolvasom az első díjat nyert ének szövegét, melynek címe: Hála. A németben az eredeti szöveg címe: Danke – köszönöm, de ezt a szót a dallam miatt két szótagú szóval kellett fordítani, s ezért volt kénytelen a magyarra fordító ezt a kéttagú szót alkalmazni: hála. Ezért van bevezetőként mindig ez a szó "hála".

Hála

Hála, hogy újra itt a reggel.

Hála Tenéked, Istenem.

Hála, hogy minden gondom hittel

Terád vethetem.

Minden barátért hála Néked.

Minden szívért hálát adok.

Hála, hogy minden ellenségnek

Megbocsáthatok.

Hála a munkahelyemért is.

Minden parányi öröméért.

Hála, hogy annyi itt a szép is.

Dalt adsz és zenét.

Hála a bűért, bánatért is.

Hála, ha jó szó jut nekem.

Hála, hogy utat mutatsz mindig,

Azt követhetem.

Hála, hogy értem szent igédet.

Hála, hogy Lelked küldöd el.

Hála, hogy minden embert szeretsz

Távol és közel.

Hála, hogy mentő irgalmadnak

Nincsen határa, Istenem.

Hála, hogy szívem hálát adhat

Ma és szüntelen.

/M. Schneider éneke, ford. T. E./

Nekem ezzel az énekkel kapcsolatban csak egy szerény kifogásom van. Az az ember, aki ezt írta, megérdemelte az első díjat mindenképpen. Mindenért hálás, de hol van a hála a kegyelemért? Ebből az énekből éppen az hiányzik, ami egyedüli tartalma. Mindaz, amit ez az ének meg akar köszönni Istennek, megérdemli, hogy hálásak legyünk érette és ezt kifejezésre is juttassuk, de mikor a hálaéneket majd a mennyben fogjuk zengeni, ott, ahol az örökkévalóság távlatában fogjuk látni a dolgokat, ott ezek a hálára indító életmozzanatok kiesnek

emlékezetünkéből. A mennyei hálaénekekben csak az az egy hála fog zengeni diadalmasan, amely a felolvasott énekekben a leghalkabban szólal meg: hála a Bárány áldozatáért.

Egyet azonban ezzel az énekkel kapcsolatban még szeretnék elmondani. Nagyon érdekes a megzenésítése ennek az éneknek. Hangszerelése teljesen a jazz melódiája, de nem olyan, mint általában a jazzmuzsika. Minden versszakot félhanggal magasabban kell kezdeni, mint az előzőt, s ez teszi nehezzé éneklését, mikor kíséret nélkül akarják énekelni. Mikor a zeneszerzőt megkérdezték, miért folyamodott ehhez a módszerhez, mikor így csak orgonakísérettel énekelhető biztosan, mert kinek van olyan biztos hallása, hogy kíséret nélkül is minden versszakot egy félhanggal magasabban tudjon kezdeni és végigénekelni, – akkor a zeneszerző azt mondta, hogy ezzel a gondolattal akarta kifejezni: akinek szíve tele van mindenért hálával, az nem tud monoton hangon énekelni. A hála benne mindig szaporodik, mindig jobban terjed, mint a tűz, és mindig mélyebb a hála, hangja mindig magasabbra csap lelkesedésében, és mikor végére ér, nagy magasságban, dicsérve zeng a hálaének.

Nem tudom, testvérem, te indíttatva érzed-e magadat arra, hogy a hálaéneket énekd, és nem a Jób sirámaid? Vagy te úgy érzed, hogy neked inkább sirámot van jogod énekelni, mint hálaéneket?... Azt azonban tudom, hogy aki a hálaéneket itt a földön nem tanulta meg, az a mennyben sem fogja tudni zengeni. És aki megtanulta a Bárány énekét itt holtáig énekelni, annak életében jöhet egyik nyomorúság, megpróbáltatás a másik után, szenvedés-szenvedésre, szeme ragyogni fog, orcája mosolyogni és szíve boldogan fogja énekelni: "Méltó a megöletett Bárány, hogy vegyen erőt és gazdagságot és bölcsességet és hatalmasságot és tisztességet és dicsőséget és áldást." S tudom, hogy amikor ezt az éneket valaki elkezdi szívből itt énekelni, odafenn elhallgat a mennyei kórus, a szent karmester megálljt int, és nem fog hallatszani más, mint ennek az embernek rekedt, dadogó éneke, aki kezdi már tanulgatni idelent, Isten világában a hála énekét. Ámen.